

Lublin, 16 marca 2023 r.

dr hab. Michał Domagała
Katedra Publicznego Prawa Gospodarczego
Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Recenzja

osiągnięć naukowych Doktora Michał Krzykowskiego, w tym rozprawy pt. *Transgraniczny handel i inwestycje w sektorze energetycznym Unii Europejskiej. Problematyka prawna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2022, ss. 310, ISBN 978-83-8100-341-4 oraz Jego aktywności naukowej, przygotowana dla celów postępowania habilitacyjnego.

Recenzja publikacji, stanowiącej osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a) ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.).

Habilitant jako główne osiągnięcie naukowe wskazał monografię pt. *Transgraniczny handel i inwestycje w sektorze energetycznym Unii Europejskiej. Problematyka prawna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2022, ss. 310, ISBN 978-83-8100-341-4. Przedstawiona monografia stanowi oryginalne dzieło z zakresu publicznego prawa gospodarczego (prawa energetycznego) w swojej tematyce odnoszące się do zagadnień nieporuszanych w dotychczasowych opracowaniach dotyczących prawa energetycznego, polityki energetycznej i prawa ochrony konkurencji i konsumentów. Oczywiście istnieją prace, które odnoszą się do charakteryzowanych przez Habilitanta zagadnień, nie czynią one jednak z inwestycji transgranicznych transgranicznego handlu w dziedzinie energetyki przedmiotu badań rozpatrywanego łącznie. W tym kontekście, zauważyć należy, że jest to pierwsze opracowanie w polskiej literaturze publicznego prawa gospodarczego, Autor wykazał się zatem nowatorskim podejściem do analizowanego tematu.

Tytuł opracowania:

Oceniając sposób sformułowania tytułu opracowania należy zauważyć, że precyzyjnie wyznacza on tematykę, którą Autor zamierza omówić, stwarzając przy tym możliwość określenia przedmiotu, celów oraz założeń badawczych. Tytuł wyznacza jednocześnie odpowiednio szerokie pole badawcze, które pozwala na pełne, czy też zupełne przedstawienie zagadnienia, którego opracowania podjął się Autor. W kontekście sformułowania tematu *prima facie* mogą oczywiście pojawić się wątpliwości czy nie wyznacza on zbyt szerokiego pola badawczego. Zarówno zagadnienie planowania i realizacji inwestycji w sektorze energetycznym warunkujące możliwość prowadzenia handlu energią jest zagadnieniem wieloaspektowym, co mogłoby zniweczyć możliwość omówienia analizowanej tematyki w ramach zwyczajowo przyjętych dla monografii. Umiejętność syntetycznego przedstawiania przez Autora charakteryzowanych zagadnień pozwoliła jednak na pełne zrealizowanie założeń badawczych nie tylko w ujęciu publicznego prawa gospodarczego, ale również publicznego prawa międzynarodowego.

Podsumowując należy stwierdzić, że tytuł monografii został zbudowany właściwie tj. w sposób jednoznaczny i czytelny, w pełni odpowiada jej treści, a jego konstrukcję uznać należy za poprawną biorąc pod uwagę zarówno kryteria logiczne jak i terminologiczne.

Analiza formalna monografii:

Przestawiona przez Habilitanta monografia została podzielona na 4 rozdziały. Autor sporządził również prawidłowo skonstruowane pod względem metodologicznym wykazy: literatury, aktów normatywnych oraz orzecznictwa, które zostały zgrupowane w części pracy zatytułowanej Bibliografia.

Pozytywnie należy ocenić strukturę Wstępu. Autor zawarł w nim wprowadzenie do omawianej tematyki, wyraźnie określił, problem badawczy, cel i zakres badań, hipotezę oraz dotychczasowy stan badań w obszarze wpływu inwestycji na funkcjonowanie jednolitego rynku energii w Unii Europejskiej. Habilitant przedstawił zastosowane metody badawcze jak również w sposób przekonujący uzasadnił obraną strukturę pracy.

W tym miejscu warto poświęcić więcej uwagi dwóm zagadnieniom tj. sposobie określenia celu pracy oraz hipotezy badawczej. Jako cel badań Autor obrał ustalenie, czy obowiązujące regulacje prawne zapewniają transgraniczny obrót i inwestycje w sektorze energetycznym Unii Europejskiej oraz określenie prawnych aspektów determinujących zakres przedmiotowej swobody, zarówno w wymiarze wewnętrznym jak i zewnętrznym. Przy czym swobodę realizacji inwestycji Autor odnosi nie tylko do „*klasycznych swobód unijnych*”, ale także w odniesieniu do postanowień Traktatu Karty Energetycznej, umów bilateralnych oraz prawodawstw państw trzecich posiadających wpływ na transgraniczny handel energią. Takie określenie zakresu przedmiotowego badań w odniesieniu do celu opracowania jaki postawił przed sobą Habilitant należy uznać za zabieg słuszny, pozwala ono bowiem na zupełne przedstawienie otoczenia prawnego zagadnienia inwestycji w sektorze energetycznym i ich wpływu na możliwość budowania wewnętrznego jednolitego rynku energii.

W odniesieniu do tak określonego pola badawczego oraz celu opracowania Autor formułuje również hipotezę badawczą i powiązane z nią pytania badawcze. Stwierdza zatem, że „(...) *transgraniczny handel i inwestycje stanowią warunek ukończenia budowy jednolitego rynku energetycznego, obejmującego rynek energii elektrycznej i gazu ziemnego*”. *Prima facie* tak sformułowanie zdanie można byłoby uznać za niemal aksjomat (nawet jeśli wyłącznie intuicyjny), lub raczej warunek *sine qua non* powstania rynku wewnętrznego, choćby z uwagi na kwestie techniczne. Autor uszczegóławia jednak przedstawioną przez siebie hipotezę o pytania badawcze, które dopełniają niejako sformułowane przez Niego założenie badawcze czyniąc postawioną hipotezę aktualną. Habilitant pyta więc: jaką ochronę przewiduje międzynarodowe prawo publiczne i prawo UE w obszarze transgranicznego handlu i inwestycji i jaki ma ona wpływ na budowę jednolitego rynku energetycznego; czy obowiązujące regulacje prawne dotyczące infrastruktury transgranicznej, w tym dyrektywy elektroenergetyczna i gazowa, TEN-E oraz EIK, są dostosowane do realizacji transformacji energetycznej i budowy jednolitego rynku energetycznego; jaka jest rola kodeksów sieci w transgranicznym handlu i inwestycjach w sektorze energetycznym oraz czy ich pełne wdrożenie stanowić będzie zakończenie procesu budowy jednolitego rynku energetycznego?

Odnosząc się do struktury poszczególnych rozdziałów opracowania, również należy ocenić ją pozytywnie. Każdy z nich zawiera wskazanie problematyki badawczej omawianej w tej części pracy, analizę poszczególnych zagadnień stanowiących przedmiot badań. Treść każdego z rozdziałów jest spójna i ze sobą powiązana, a kolejne części pracy stanowią logiczne oraz merytorycznie uzasadnione rozwinięcie poprzedzających je rozważań. Każdy z rozdziałów zwieńczony jest także Podsumowaniem, w którym Autor przedstawia najważniejsze zagadnienia poruszane w tej części opracowania.

Przyjętą strukturę pracy trzeba więc uznać za prawidłową i ocenić wysoko. Jest ona w pełni uzasadniona zarówno pod względem przedmiotowym jak i podmiotowym i przez to służy realizacji celu jaki założył Autor.

Jak już zaznaczono, wskazana jako główne dzieło naukowe monografia składa się z czterech rozdziałów, pierwszy sytuje transgraniczny handel i inwestycje w obszarze sektora energetycznego w publicznym prawie międzynarodowym odnosząc się naturalnie również do regulacji prawa pierwotnego Unii Europejskiej. Autor odnosi się w tym miejscu do traktatów bilateralnych wskazując na ich uzasadnienie oraz stosowane modele. Następnie Habilitant poddaje szczegółowej analizie Traktat Kraty Energetycznej (TKE) przedstawiając jego genezę cel oraz najważniejsze regulacje, w tym min. pojęcie inwestycji, zasady ich ochrony oraz pojęcie interesu publicznego jako podstawy wyłączenia ochrony przewidzianej w tym traktacie. Kolejna część rozdziału poświęcona została Traktatowi o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej analizowanego w kontekście reguł wolnego handlu i inwestycji w sektorze energetycznym. Autor szczegółowo analizuje zagadnienie handlu energią w odniesieniu do swobody przepływu towarów jako źródła ochrony w sektorze energetycznym oraz swobody przedsiębiorczości i przepływu kapitału jako podstawę ochrony inwestycji energetycznych.

Rozdział kończy Podsumowanie, w którym Habilitant wskazuje, że TKE stanowi wyraz najgłębszego poziomu integracji między państwami w obszarze handlu i inwestycji w sektorze energetycznym, choć cechuje się on „*pewnymi niedoskonałościami*” takimi jak brak wiążących postanowień, które gwarantowałyby traktowanie narodowe inwestorów w fazie przedinwestycyjnej, skutkujące asymetrią korzyści na linii inwestor – państwo przyjmujące, powstała na etapie przygotowania i realizacji inwestycji. Autor odnosi się również do zagadnienia potrzeby nowelizacji postanowień TKE w obszarze realizacji celów klimatycznych i zrównoważonego rozwoju, jak również wyeliminowania potencjalnych kolizji między prawem UE, a międzynarodowym prawem inwestycyjnym, szczególnie w obszarze inwestycji w paliwa kopalne i energetykę konwencjonalną. Niezwykle ciekawy element podsumowania w kontekście regulacji prawnych w zakresie inwestycji i handlu energią stanowią rozważania na temat relacji UE – Wielka Brytania po opuszczeniu przez ten kraj struktur unijnych. Autor wskazuje tu na możliwość wystąpienia zasadniczych trudności zarówno w zakresie inwestycyjnym jak i w obszarze handlu energią, które mogą prowadzić do powstrzymania inwestycji i odpływu inwestorów co skutkować będzie brakiem możliwości osiągnięcia wciąż tożsamyh celów polityki energetycznej w ramach przecież już odrębnych planów działania.

Rozdział II poświęcony został charakterystyce relacji zachodzących między prawem Unii Europejskiej a prawem międzynarodowym w obszarze handlu i inwestycji w sektorze energetycznym. W tej części pracy Autor odnosi się min. do szczególnej roli prawa UE w międzynarodowym porządku prawnym, co stara się ukazać min. na przykładzie sporów

inwestycyjnych między państwami członkowskimi takich jak sprawa C-284/16 Achmea oraz sprawy realizacji inwestycji Nord Stream II.

Podsumowując rozważania zawarte w rozdziale Habilitant słusznie zauważa, że wpływ regulacji prawa UE nie ogranicza się jedynie do budowania jednolitego wewnętrznego rynku energii, ale posiada znacznie szerszy obszar oddziaływania, co może powodować kolizje nie tylko z systemami prawnymi poszczególnych państw trzecich ale również postanowieniami TKE.

W Rozdziale trzecim Habilitant poddał analizie zagadnienia połączeń międzysystemowych jako determinanty transgranicznego handlu i inwestycji w sektorze energetycznym. Autor odnosi się w tym miejscu przede wszystkim do podstawowych założeń budowy wewnętrznego rynku energii opartego na sieciach transeuropejskich. Omawia przy tym podstawy prawne ich tworzenia odnosząc się do TFUE w dziedzinie Transeuropejskich Sieci Energetycznych oraz postanowień aktów prawa wtórnego w tej dziedzinie. W tym miejscu Habilitant odnosi się również do kwestii ochrony infrastruktury energetycznej.

Docenić należy analizę Habilitanta przeprowadzoną w odniesieniu do regulacji dotyczących ochrony europejskiej infrastruktury krytycznej (EIK). Zauważa On, że zagadnienie to zbyt późno stało się przedmiotem zainteresowania prawodawcy europejskiego, który dopiero w dyrektywie 2008/114/WWE określił podstawowe wytyczne dotyczące przeciwdziałania zagrożeniom sieci energetycznych i transportowych. Przy czym Habilitant zauważa, że ochrona ta powinna dotyczyć infrastruktury krytycznej *in genere*. Drugim, mankamentem wskazanych wyżej regulacji, które zauważa Autor, jest ich aspekt terytorialny. Obejmują one bowiem wyłącznie infrastrukturę państw członkowskich, tracąc niejako z pola widzenia tę znajdującą się w państwach trzecich, a posiadającą jednak istotny wpływ na funkcjonowanie sieci energetycznych wykorzystywanych wewnątrz UE. Zauważa przy tym oczywiście regulacje, dotyczące połączeń transgranicznych, ale wskazuje że są one niewystarczające.

Podsumowując rozważania prowadzone w rozdziale Autor zauważa, że rozwój transeuropejskiej infrastruktury energetycznej oraz regulacji prawnych związanych z ich funkcjonowaniem stanowi warunek *sine qua non* powstania i funkcjonowania wewnętrznego rynku energii, przy czym nie jest to warunek wystarczający. Pomijając zagadnienia techniczne konieczne jest ponadto istnienie spójnej polityki energetycznej w tym polityki regulacyjnej zmierzającej do pobudzenia inwestycji oraz transgranicznego handlu energią.

Rozdział IV został poświęcony kodeksom sieci i ich roli w zwiększaniu transgranicznego handlu i inwestycji w sektorze energetycznym. Jest to najbardziej obszerna część pracy, stanowiąca jak się wydaje jej zasadniczy element. Rozdział podzielony został na dwie główne części, z których pierwsza poświęcona została kodeksom sieci elektroenergetycznych, natomiast druga kodeksom sieci gazu ziemnego. Rozważania dotyczące sieci elektroenergetycznych Autor rozpoczął od przedstawienia genezy kodeksów sieci w kontekście możliwości zwiększenia transgranicznego czy też transsystemowego handlu energią. Następnie Habilitant wskazał na postępowanie w sprawie przyjęcia kodeksów sieci oraz odniósł się do treści aktów delegowanych i wykonawczych jako elementu zmiany podejścia w przyjmowaniu kodeksów sieci, dalej przeszedł do omówienia poszczególnych grup kodeksów tj. kodeksów „przylączeniowych” oraz kodeksów „rynkowych i operacyjnych”. W części poświęconej kodeksom sieci gazu ziemnego Autor, podobnie jak w przypadku kodeksów

elektroenergetycznych, szczegółowo omawia ich zakres przedmiotowy, procedurę przyjmowania oraz poszczególne grupy kodeksów.

W podsumowaniu Habilitant wywodzi dwa główne wnioski, w których zwraca uwagę na znaczenie nowych procedur przyjmowania kodeksów sieci. W ocenie Autora powinny one w sposób znaczący przyspieszyć proces ich przyjmowania z uwagi na zmianę charakteru przesłanek stojących u podstawy sprzeciwu przyjęcia danego kodeksu. Niestety Habilitant, zdaniem recenzenta, w sposób dyskusyjny uzasadnia postawioną hipotezę. Uznaje bowiem, że rezygnacja ze szczegółowego określenia podstaw sprzeciwu, w miejsce wskazania terminu jego zgłoszenia może przyspieszyć ten proces. Tymczasem otwarcie pola do, jak stwierdza to sam Autor, powoływania się przez PE i Radę na dość ogólnikowe przesłanki sprzeciwu może potencjalnie negatywnie wpływać na proces przyjmowania kodeksów. Brak negatywnych doświadczeń w tej dziedzinie, nie wydaje się być wystarczającą przesłanką potwierdzającą prawdziwość przyjętej hipotezy.

Drugim z wniosków sformułowanych przez Habilitanta w ramach podsumowania Rozdziału drugiego jest, wskazanie na kluczową rolę procesu wdrażania kodeksów sieci w odniesieniu do skuteczności integracji rynków energii, a tym samym realizacji polityki energetycznej UE. Habilitant zwraca uwagę na fundamentalny Jego zdaniem obowiązek udostępnienia 70% technicznej przepustowości połączeń w celu realizacji transgranicznej wymiany energii, mimo tego że obowiązek ten nie posiada charakteru bezwzględny, będąc ograniczany np. z uwagi na konieczność utrzymania bezpieczeństwa operacyjnego. Za trafne uznać należy stwierdzenie Habilitanta, że kluczowym w tym przypadku będzie proporcjonalne (adekwatne) stosowanie wskazanego wyłączenia, którego zasadność musi być dokonywana na poziomie wielopłaszczyznowym uwzględniającym aspekty techniczne, inwestycyjne jak i planistyczne. Autor zaważa istotną rolę ACER pełniącego funkcję „*superregulatora*” podejmującego aktywne działania w obszarze integracji wewnętrznego rynku energii.

Przedstawioną w ramach oceny dorobku naukowego publikację wieńczy część zatytułowana „*Zakończenie i rekomendacje*” w której Habilitant dokonuje podsumowania prowadzonych rozważań w kontekście założonych celów i hipotez badawczych. Mimo dość niefortunnego, zdaniem recenzenta, rozpoczęcia wywodu („*Z powyższego wynika sukcesywne zwiększanie roli transgranicznego (...)*”), które jest raczej właściwe krótszym formom pisemnych wypowiedzi, Habilitant słusznie zauważa, że przepływy systemowe, będące efektem transgranicznego handlu i inwestycji, stanowią ważny element budowy jednolitego rynku energii. Oczywiście dyskusyjnym jest, czy możliwość swobodnego wyboru sprzedawcy (na marginesie zauważyć należy, że Autor dość konsekwentnie, nie do końca słusznie, używa pojęcia „*dostawcy*” paliw i energii) jest głównym i podstawowym celem budowy wewnętrznego rynku energii czy też integracji rynków krajowych. Zdaniem recenzenta jest to wyłącznie skutek, natomiast głównym celem integracji rynków jest w tym przypadku bezpieczeństwo (niezawodność) dostaw, rozpatrywana niezależnie od rodzaju nośnika energii, miejsca dostawy czy też sytuacji polityczno-ekonomicznej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska. Wyeksponowane przez Autora prawo do wyboru sprzedawcy (*dostawcy*) należałoby raczej odnosić do możliwości budowy funkcjonujących bez ograniczeń technicznych rynków hurtowych.

Recenzent, nie do końca zgadza się również z sformułowaną przez Habilitanta oceną prawdziwości postawionej hipotezy badawczej tj. stwierdzeniem, że Autor nie ma „*pewności*,

czy przyjęte rozwiązania prawne dotyczące transgranicznego handlu i inwestycji pozwolą ukończyć budowę jednolitego rynku energetycznego". To zagadnienie należy oceniać w dwóch płaszczyznach tj. potencjalnej możliwości zbudowania jednolitego rynku energii na gruncie funkcjonujących już regulacji, i tu odpowiedź wydaje się być pozytywna, oraz politycznej woli jego zbudowania gdzie niestety nie jest już ona tak jednoznaczna, z uwagi na rozbieżne interesy poszczególnych państw członkowskich, również w odniesieniu do rynku gazu i rynku energii elektrycznej. W tym kontekście nasuwa się również rozwiązanie wskazanego wyżej problemu, którym jest, albo wprowadzenie regulacji prawnych, które w sposób bardziej imperatywny (kategoryczny) określałyby obowiązki poszczególnych państw członkowskich w dziedzinie budowania jednolitego rynku energii, albo osiągnięcie konsensusu politycznego pozwalającego na jego zbudowanie.

Dokonując podsumowania rozważań prowadzonych w monografii Habilitant odpowiada również na postawione we Wprowadzeniu pytania badawcze, gdzie zauważa, że zakres ochrony przewidziany wprawie międzynarodowym publicznym i prawie UE jest, w związku z zastosowaniem podobnych środków ochrony, do siebie zbliżony. Najczęściej opiera się on bowiem na takich konstrukcjach prawnych jak: zakaz dyskryminacji, zasada traktowania narodowego, zakaz wprowadzania ograniczeń ilościowych czy możliwość wprowadzenia ograniczeń w stosowaniu traktatów uzasadnionych względami interesu publicznego. W konsekwencji tego zdaniem Autora, prawo międzynarodowe może stanowić środek wspomagający osiągnięcie celów unijnych, w zakresie bezpieczeństwa dostaw czy wprowadzania zasad konkurencji na rynku, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

W sferze wewnętrznej, w odniesieniu do transgranicznego handlu oraz inwestycji, fundamentalne znaczenie, zdaniem Habilitanta, posiadają przepisy dotyczące tworzenia TEN-E oraz kodeksy sieci. W Jego ocenie inwestycje w sieci transgraniczne przyczyniły się do zwiększenia międzysystemowych przepływów energii elektrycznej i gazu ziemnego. Choć nie osiągnęły one jeszcze poziomu na zbudowanie jednolitego rynku energii i w związku z tym powinny być kontynuowane. Istotnym jest również wdrożenie skutecznych regulacji pozwalających na jednolite funkcjonowanie rynków dnia następnego i rynku dnia bieżącego oraz metody FBA w poszczególnych regionach wyznaczania zdolności przesyłowych. Za istotne w budowaniu jednolitego rynku energii Autor uznaje również implementacje przepisów dotyczących rynków bilansujących jako kluczowych z punktu widzenia udziału OZE w systemie elektroenergetycznym. Ostatnim, zdaniem Habilitanta warunkiem powstanie jednolitego rynku energii jest przyspieszenie prac nad regulacjami wspólnotowymi dotyczącymi cyberbezpieczeństwa w transgranicznych przepływach energii elektrycznej.

Jakkolwiek wskazane wyżej postulaty pozostają aktualne również w dziedzinie budowy jednolitego rynku gazu konieczną jest ponadto zadaniem Autora zapewnienie możliwości swobodnego handlu w hubach gazowych oraz umożliwienie dostępu do nich LNG.

Dostrzegając, zmianę okoliczność politycznych funkcjonowania rynku gazu w stosunku do daty oddania publikacji do druku, zauważyć należy, że postulaty postawione przez Habilitanta pozostają aktualne. Można nawet pokusić się o stwierdzenie, że posiadają one charakter uniwersalny, bez względu na otoczenie społeczno-polityczne. Dostrzeżenie tych zależności przez Autora należy uznać za zaletę.

Dokonując oceny przedstawionego do recenzji opracowania w odniesieniu do cech jakie powinna posiadać monografia habilitacyjna (osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład

w rozwój określonej dyscypliny) w pełni uzasadnionym jest stwierdzenie, że spełnia ono wszystkie wymagania oczekiwane od tego rodzaju prac.

Habilitant w sposób właściwy przedstawił i zrealizował obrany i precyzyjnie określony cel badawczy. Zauważenia wymaga właściwie prowadzony dyskurs naukowy, który powinien cechować tego typu opracowania, i przez to świadczyć o dojrzałości naukowej Habilitanta. Autor nie ogranicza się wyłącznie do przedstawienia obowiązujących regulacji w omawianej dziedzinie czy też przedstawienia poglądów doktryny, ale formułuje własne tezy, a następnie prawidłowo, skrupulatnie i przekonująco, również pod względem metodologicznym uzasadnia własne wnioski powstałe w trakcie ich weryfikacji.

Niewątpliwym atutem przedłożonej monografii są szeroko zgromadzone i umiejętnie uporządkowane źródła, w znacznej części obcojęzyczne. W pracy wykorzystano właściwą i adekwatną do tematyki literaturę, akty normatywne, a także dokumenty o charakterze *soft law*. W pracy cytowane jest również orzecznictwo sądów i trybunałów.

W konsekwencji recenzowaną monografię oceniam jednoznacznie pozytywnie. Stanowi ona znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne.

Ocena aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej w szczególności zagranicznej w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

Ocena dorobku naukowego

Poza przedstawioną jako główne osiągnięcie naukowe monografią w swojej działalności naukowej dr Michał Krzykowski wykazał się wyróżniającą aktywnością naukową. Prowadził badania w obszarze szeroko rozumianego publicznego prawa gospodarczego w tym przede wszystkim prawa energetycznego oraz prawa ochrony konkurencji i konsumentów. Jakość publikacji Habilitanta potwierdza zarówno liczba cytowań (25 wg Google Scholar) jak i posiadany indeks Hirscha (3 wg Google Scholar).

Efekty prowadzonych badań, po uzyskaniu stopnia doktora, znalazły swoje odzwierciedlenie w licznych publikacjach naukowych przybierających postać rozdziałów w monografiach naukowych publikowanych w uznanych wydawnictwach prawniczych jak i artykułach naukowych oraz w wysoko punktowanych czasopismach.

Wśród rozdziałów w monografiach naukowych należy wymienić między innymi takie jak:

- M. Krzykowski, *Rozstrzyganie sporów pomiędzy deweloperem a przedsiębiorstwem energetycznym na tle umów przyłączeniowych*, [w:] M. Królikowska-Olczak, A. Bieranowski, J. Zięty (red.), *Działalność deweloperska w praktyce obrotu gospodarczego. Wybrane zagadnienia*, C.H. Beck, Warszawa 2014, s. 331–344, ISBN 978-83-255-6602-9,
- M. Krzykowski, *Ustawa o prawach konsumenta a odbiorca na rynku energetycznym*, [w:] T. Skoczny, D. Karczevska, M. Namysłowska (red.), *Ustawa o prawach konsumenta. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2015, s. 315–327, ISBN 978-83-255-7084-2,
- M. Mariański, J.J. Zięty, E. Olba-Zięty, A.W. Bauknecht, M. Krzykowski, *Prawne aspekty wspierania funkcjonowania biorafinerii w Polsce i niektórych państwach UE*,

- [w:] M. Stolarski, J. Gołaszewski (red.), *Biorafineria lignocelulozowa – uwarunkowania środowiskowe, energetyczne i społeczno-ekonomiczne*, Wyd. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2015, s. 139–165, ISBN 978-83-7299-9627,
- M. Krzykowski, *Prowadzenie działalności związanej z produkcją bioetanolu*, [w:] J.J. Zięty, M. Krzykowski, *Regulacje prawne dotyczące budowy i eksploatacji biorafinerii lignocelulozowej*, Wyd. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2015, ss. 52, ISBN 978-83-7299-975-7,
 - M. Krzykowski, *Prawne uwarunkowania przesyłania dwutlenku węgla w Polsce*, [w:] A. Powalowski (red.), *Prawne instrumenty oddziaływania na gospodarkę*, C.H. Beck, Warszawa 2016, s. 604–618, ISBN 978-83-255-8171-8,
 - M. Krzykowski, *Formalnoprawne aspekty składowania dwutlenku węgla w polskim ustawodawstwie – wybrane aspekty prawne*, [w:] M. Nyka, T. Bojar-Fijałkowski (red.), *Prawo zarządzania środowiskiem – aspekty sprawiedliwości społecznej*, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2017, s. 247–263, ISBN 978-83-7531-287-4,
 - M. Krzykowski, *Demonopolizacja rynku obrotu gazem ziemnym w Polsce*, [w:] S. Dudzik, B. Iwańska, N. Półtorak (red.), *Inteligentna i zrównoważona gospodarka sprzyjająca włączeniu społecznemu – wyzwania dla systemów prawnych Unii Europejskiej i państw członkowskich*, C.H. Beck, Warszawa 2017, s. 245–259, ISBN 978-83-2559-6163,
 - F. Losurdo, I. Dileo, M. Siergiejczyk, K. Krzykowska, M. Krzykowski, *Innovation in the ICT Infrastructure as a key factor in enhancing road safety. A multi-sectoral approach*, [w:] H. Selvaraj, G. Chmaj, D. Zydek (red.), *25th International conference on systems engineering*, Los Alamitos 2017, s. 157–162, ISBN 978-5386-0609-4,
 - M. Krzykowski, M. Zientara, *Rola gminy w rozwoju energetyki wiatrowej – wybrane aspekty prawne*, [w:] T. Bojar-Fijałkowski (red.), *Administrowanie i zarządzanie w sektorze publicznym. Teoria i praktyka*, Wyd. Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2019, s. 203–214, ISBN 978-83-8018-232-5,
 - M. Krzykowski, *Komentarz do rozdziału IIb ustawy prawo energetyczne*, [w:] M. Czarnecka, T. Ogłódek (red.), *Prawo energetyczne. Ustawa o odnawialnych źródłach energii. Ustawa o rynku mocy. Ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2020, s. 361–374, ISBN 978-83-8158-698-6.

Istotnym elementem dorobku naukowego Habilitanta są także artykuły naukowe opublikowane w prestiżowych czasopismach branżowych, wśród których warto wskazać:

- M. Krzykowski, J.J. Zięty, *Kwalifikacja biomasy jako odnawialnego źródła energii w procesie produkcji bioetanolu – wybrane aspekty prawne*, „Polityka Energetyczna” 2013, t. 16, z. 3, s. 207–219, ISSN 1429-6675,
- M. Krzykowski, *Ochrona odbiorców wrażliwych energii elektrycznej i paliw gazowych – uwarunkowania prawne*, „Polityka Energetyczna” 2014, t. 17, z. 3, s. 257–268, ISSN 1429-6675,

- M. Krzykowski, *Nadużywanie pozycji dominującej na polskim rynku energetycznym w świetle wybranego orzecznictwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, „Studia Prawnoustrojowe” 2014, nr 24, s. 127–147, ISSN 1644-0412,
- M. Krzykowski, *Nadużywanie pozycji dominującej na rynku gazu ziemnego Unii Europejskiej – analiza na podstawie postępowania przeciwko spółce Gazprom i wybranych spraw*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2015, nr 1, s. 38–44, ISSN 1895-0396,
- M. Krzykowski, *System wsparcia odnawialnych źródeł energii w Hiszpanii*, „Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny” 2015, nr 3(4), s. 24–36, ISSN 2299-5749,
- M. Krzykowski, *Nowa strategia energetyczna Unii Europejskiej – szanse i zagrożenia*, „Zeszyty Naukowe Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi Polskiej Akademii Nauk” 2015, nr 90, s. 33–44, ISSN 2080-0819,
- M. Krzykowski, *Naruszanie zbiorowych interesów konsumentów na rynku energetycznym w świetle wybranego orzecznictwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, „Studia Prawnoustrojowe” 2015, nr 28 s. 51–71, ISSN 1644-0412,
- M. Krzykowski, *Wolność działalności gospodarczej a regulacja prokonkurencyjna w sektorze energetycznym*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2016, nr 1, s. 18–32, ISSN 0137-5490,
- M. Krzykowski, J. Zięty, *Nowy system wsparcia instalacji spalających biomasę – problematyka prawna*, „Polityka Energetyczna” 2016, t. 19, nr 3, s. 105–118, ISSN 1429-6675,
- M. Krzykowski, *Sanctions in Polish competition law*, „Studia Prawnoustrojowe” 2016, nr 32, s. 59–70, ISSN 1644-0412,
- M. Krzykowski, *Towarowa giełda energii jako instrument realizacji obowiązków publicznoprawnych*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2016, t. C, s. 49–66, ISSN 0081-6841,
- M. Krzykowski, *Uchybienie ciążącym na Polsce obowiązkom na rynku gazu ziemnego – glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 10.09.2015 r. w sprawie C-36/14 Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2017, nr 1, s. 37–45, ISSN 1895-0396,
- M. Krzykowski, *Wytwarzanie energii elektrycznej w technologii wysokosprawnej kogeneracji – zmiany legislacyjne na przestrzeni ostatnich lat*, „Forum Prawnicze” 2017, nr 1, s. 55–69, ISSN 2081-688X,
- M. Krzykowski, K. Krzykowska, *Will the European Commission's policy hinder gas supplies to Central and Eastern European countries? OPAL case decision*, „Energy Policy” 2017, nr 110, s. 534–541, ISSN 0301-4215, IF 7.576,

- M. Krzykowski, M. Mariański, *Failure to Ensure Legal Certainty as a Basis for Damage Claims. A Legal and Comparative Analysis*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2018, t. CIX, s. 73–86, ISSN 0081-6841,
- M. Krzykowski, J. Paś, A. Rosiński, *The assessment of the security level of power supplies regarding to objects of critical infrastructure*, „IOP Conference Series: Earth and Environmental Science” 2019, Vol. 214 (012018), s. 1–19, ISSN 17551315,
- E. Olba-Zięty, J. Gołaszewski, M. Krzykowski J. Zięty, H. van Klink, *Economic and legal aspects of direct processing of sugar beet to ethanol*, „IOP Conference Series: Earth and Environmental Science” 2019, Vol. 214 (012050), s. 1–19, ISSN 17551315,
- K. Krzykowska, M. Krzykowski, *Forecasting Parameters of Satellite Navigation Signal through Artificial Neural Networks for the Purpose of Civil Aviation*, „International Journal of Aerospace Engineering” 2019, Vol. 2019, s. 1–11, IF 1.198,
- M. Krzykowski, J.J. Zięty, *Milestone for Energy Solidarity Principle – Implication of the Judgement of the General Court of 10.09.2019 T-883/16*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2021, nr 4, s. 29–44, ISSN 0137-5490,
- M. Krzykowski, J. Zięty, *Exempting new gas infrastructure in the context of the energy solidarity principle*, „Energy Policy” 2021, nr 155, s. 1–3, IF 7.576,
- M. Krzykowski, *Legal aspects of cybersecurity in the energy sector – current state and latest proposals of legislative changes by the EU*, „Energies” 2021, nr 14(23), ISSN 1996-1073, IP 3.252,
- M. Krzykowski, M. Mariański, J. Zięty, *Principle of reasonable and legitimate expectations in international law as a premise for investments in the energy sector*, „International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics” 2021, nr 21, s. 75–91, IP 2.649,
- J.J. Zięty, E. Olba-Zięty, M.J. Stolarski, M. Krzykowski, M. Krzyżaniak, *Legal Framework for the Sustainable Production of Short Rotation Coppice Biomass for Bioeconomy and Bioenergy*, „Energies” 2022, nr 15(1370), s. 1–19, ISSN 1996-1073, IP 3.252,
- M. Krzykowski, *Usługi użyteczności publicznej w sektorze ciepłowniczym*, „Studia Prawnoustrojowe” 2022, nr 56, s. 221–233, ISSN 1644-0412.

W ocenie recenzenta przedłożony przez Habilitanta dorobek naukowy należy uznać za doniosły oraz wartościowy. Był on publikowany w cenionych wydawnictwach i czasopismach naukowych uznanych w środowisku naukowym zajmującym się szerokorozumianym prawem energetycznym oraz prawem ochrony konkurencji i konsumentów. Zauważyć należy, że tak jak w przypadku przedłożonej monografii dorobek naukowy Habilitanta bez wątpienia stanowi

istotny i niezwykle wartościowy wkład w naukę publicznego prawa gospodarczego w tym prawa energetycznego i prawa ochrony konkurencji i konsumentów.

Podsumowując należy wskazać, że dorobek naukowy Habilitanta zarówno pod względem ilości jakości jak i przede wszystkim wartości naukowej może być oceniony bardzo wysoko.

Ocena dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego oraz organizacyjnego.

Oceniając aktywności naukową Habilitanta wyrażającą się poprzez udział w międzynarodowych i krajowych konferencjach oraz seminariach naukowych należy stwierdzić, że jest ona doniosła. Habilitant wygłosił referaty lub odczyty na spotkaniach naukowych takich jak:

- I Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Działalność deweloperska w praktyce obrotu gospodarczego”, org. WPiA UWM w Olsztynie, 9–10.05.2013 r.; temat wystąpienia: *Rozstrzyganie sporów pomiędzy deweloperem a przedsiębiorstwem energetycznym na tle umów przyłączeniowych*, gdzie pełnił rolę współorganizatora konferencji),
- Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Biorefinery for Food, Fuel and Materials”, org. WUR (Holandia), 7–10.04.2013 r.; poster oraz abstrakt z J.J. Ziętym: *Qualification of a biomass as a renewable energy source as a substrate for bioethanol production*.
- XVIII Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Zagadnienia Surowców Energetycznych i Energii w Gospodarce Krajowej”, org. IGSMiE PAN w Krakowie, 12–15.10.2014 r.; temat wystąpienia: *Ochrona odbiorców wrażliwych energii elektrycznej i paliw gazowych – uwarunkowania prawne*,
- Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Znowelizowana ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów – najważniejsze zmiany i kierunki dalszej modernizacji”, org. UOKiK, 19.01.2015 r. ,
- Polski Kongres Prawa Konkurencji, org. CARS UW, 13–15.04.2015 r.,
- Międzynarodowa Konferencja Praw Człowieka „Sanctions and Justice”, org. WPiA UWM w Olsztynie, 21–22.05.2015 r.; temat wystąpienia: *Sanctions in Polish antitrust law*,
- Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Inteligentna i zrównoważona gospodarka sprzyjająca włączeniu społecznemu – wyzwania dla systemów prawnych Unii Europejskiej i państw członkowskich”, org. WPiA UJ w Krakowie, 14–16.06.2015 r.; temat wystąpienia: *Demonopolizacja rynku obrotu gazem ziemnym w Polsce?*
- I Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Ustawa o prawach konsumenta – szanse i zagrożenia”, org. WPiA UWM, 15.09.2015 r.,
- Ogólnopolski Zjazd Katedr i Zakładów Prawa Gospodarczego Publicznego „Prawne instrumenty oddziaływania na gospodarke”, org. WPiA UG, 27–30.09.2015 r.; temat wystąpienia: *Prawne uwarunkowania przesyłania dwutlenku węgla w Polsce*,
- XXIX Ogólnopolska Konferencja „Zagadnienia surowców energetycznych i energii w gospodarce krajowej”, org. IGSMiE PAN w Krakowie, 11–14.10.2015 r.; temat wystąpienia: *Nowa strategia energetyczna Unii Europejskiej – szanse i zagrożenia*,
- Ogólnopolska Konferencja „Strategiczne inwestycje gazowe na rzecz energetycznego i gospodarczego rozwoju Warmii i Mazur”, org. Polska Spółka Gazownictwa S.A.,

- Olsztyn, 5.11.2015 r.; temat wystąpienia: *Polityka energetyczna Unii Europejskiej i Polski w sektorze gazu ziemnego*,
- Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Gospodarka narodowa a rynek wewnętrzny Unii Europejskiej – prawno-ekonomiczne problemy integracji. Własność intelektualna – Konkurencja – Przedsiębiorczość”, org. WPiA UWM w Olsztynie, 21.04.2016 r.; temat wystąpienia: *Integracja na wewnętrznym rynku gazu ziemnego Unii Europejskiej – propozycje zmian w zakresie zrównoważonego bezpieczeństwa energetycznego*,
 - Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Instytucje prawa prywatnego w służbie prawa publicznego – nadużycie czy konieczność?”, org. WPiA UWM w Olsztynie, 22.04.2016 r.; temat wystąpienia: *Towarowa giełda energii jako instrument realizacji obowiązków publicznoprawnych*,
 - Ogólnopolski Zjazd Katedr Prawa Ochrony Środowiska „Sprawiedliwość ekologiczna w gospodarce, energetyce i administracji”, org. WPiA UG, 9–11.05.2016 r.; temat wystąpienia: *Składowanie dwutlenku węgla w polskim systemie prawnym*,
 - Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Energy Systems Conference 21st Century Challenges”, org. The Energy Institute, Londyn, 14–15.06.2016 r., poster: *Nord Stream 2 project in context of central and east European countries energy security*,
 - XXX Ogólnopolska Konferencja „Zagadnienia surowców energetycznych i energii w gospodarce krajowej”, org. IGSMiE PAN w Krakowie, 9–12.10.2016 r., poster z J.J. Ziętym: *Nowy system wsparcia instalacji spalających biomasę - problematyka prawna*,
 - Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Prawne i ekonomiczne aspekty rynku nieruchomości rolnych w Polsce. Stan i potrzeby zmian”, org. WPiA UWM, 2.12.2016 r. (współorganizator konferencji),
 - Międzynarodowe warsztaty lotnicze „Egnos annual workshop”, org. European GNSS Agency (Europejska Agencja ds. Globalnej Nawigacji i Systemów Satelitarnych), Ateny, 3–4.10.2017 r.,
 - Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Odpowiedzialność za środowisko”, org. WPiA UWM, 20.04.2017 r.; temat wystąpienia: *Formalnoprawne aspekty budowy biorafinerii w polskim systemie prawnym*,
 - Międzynarodowe warsztaty ekonomiczno-prawne „EU Macroregions: functions, experiences and cooperation projects” (w ramach projektu EUSAIR Observatory for Monitoring the Competitive Dynamics at Macroregional Scale), org. Uniwersytet Aldo Moro w Bari (Włochy), 17–19.05. 2017 r.; temat wystąpienia: *Trans-European Energy Infrastructure – Baltic Energy Market Interconnection Plan*,
 - Zjazd Katedr Prawa Gospodarczego Publicznego „Sektory infrastrukturalne”, org. WPiA UŁ, 10–13.09.2017 r., temat wystąpienia: *Pewność prawa jako przesłanka inwestycji w sektorze energetycznym.*,
 - Międzynarodowa Konferencja Naukowa „International Conference on the Sustainable Energy and Environmental Development”, org. IZE AGH w Krakowie, 11–14.11. 2017 r., postery z J.J. Ziętym, E.Olba-Zięty i J.Gołaszewskim: *The assessment of the security level of power supplies regarding to objects of critical infrastructure oraz Economic and legal aspects of direct processing of sugar beet to ethanol*,

- Międzynarodowe warsztaty naukowe „From metrology research to standardisation” org. European Committee for electrotechnical standardisation (Europejski Komitet ds. Standaryzacji w Obszarze Elektrotechniki), Bruksela, 10.03.2018 r.,
- II Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Bezpieczeństwo, regulacja i konkurencja na rynku energetycznym”, org. WPiA UŁ, 26.04.2018 r.; temat wystąpienia: *Bioprodukty jako element polityki energetycznej UE.*,
- Międzynarodowe warsztaty naukowe „Unpacking the Legal content of the Clean Energy Package”, org. European University Institute/Florence School of Regulation, Florencja, 14–15.06.2018 r.,
- Międzynarodowe warsztaty naukowe „What is the impact of the Achmea judgement on investment and dispute settlement in the EU energy sector?”, org. European University Institute/Florence School of Regulation, Paryż, 16.11.2018 r.,
- Międzynarodowe warsztaty naukowe „The Geopolitics of Energy Transformation – Impact on Europe”, org. European University Institute/Florence School of Regulation, Florencja, 16.04.2019 r.,
- Międzynarodowe warsztaty naukowe „Regulation and Integration of Renewable Energy organizowanych przez Florencką Szkołę Regulacji”, org. European University Institute/Florence School of Regulation, Florencja, 13–16.05.2019 r. ,
- Międzynarodowe warsztaty naukowe „FSR Policy Workshop: Sector Coupling 2.0: Power to Gas in the EU Decarbonisation Strategy”, org. European University Institute/Florence School of Regulation, Florencja, 17.05.2019 r.,
- Międzynarodowe warsztaty naukowe „Summer School on the Regulation of Energy Utilities”, org. European University Institute/Florence School of Regulation, Florencja, 24–28.06.2019 r.,
- Wydziałowa Konferencja Naukowa „Wyzwania naukowe Wydziału Prawa i Administracji UWM w Olsztynie w 20-lecie istnienia”, org. WPiA UWM w Olsztynie, 2.10.2021 r.; temat wystąpienia: *Wewnątrzunijne spory inwestycyjne a prawo międzynarodowe – implikacje dla sektora energetycznego,*
- Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Gospodarka w synergii prawa gospodarczego, finansowego i prawnej ochrony środowiska”, org. WPiA UG, 18–19.11.2021 r.; temat wystąpienia: *Ochrona transgranicznych inwestycji energetycznych na tle orzecznictwa TSUE – sprawa Achmea i Komstroy,*
- Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Energetyka i prawo energetyczne. Stan obecny i perspektywy rozwoju w 100-lecie ustawy elektrycznej z 21 marca 1922 roku”, org. Instytut De Republica, 18–20.05.2022 r.; temat wystąpienia: *Potrzeba zapewnienia bezpieczeństwa cybernetycznego w elektroenergetyce – kierunki zmian legislacyjnych w prawie Unii Europejskiej,*
- Zjazd Katedr i Zakładów oraz Zespołów Badawczych Publicznego Prawa Gospodarczego „Konflikty wartości w publicznym prawie gospodarczym”, org. WPPKiA KUL, 12–14.06.2022 r., temat wystąpienia: *Solidarność energetyczna i jej zakres na gruncie prawa UE.*

W ramach działalności organizatorskiej po uzyskaniu stopnia doktora, był członkiem trzech komitetów organizacyjnych w tym:

- I Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Działalność deweloperska w praktyce obrotu gospodarczego”, org. WPiA UWM w Olsztynie, 9–10.05.2013 r. – członek komitetu organizacyjnego,
- Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Prawne i ekonomiczne aspekty rynku nieruchomości rolnych w Polsce. Stan i potrzeby zmian”, org. WPiA UWM w Olsztynie, 2.12.2016 r. – członek komitetu organizacyjnego,
- Międzynarodowa konferencja naukowa „Contracts and Payments in the Digital Era”, org. Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet SWPS, 27–28.05.2021 r. – członek komitetu organizacyjnego,
- Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Energy sector challenges in the era of energy transformation and the COVID-19 pandemia”, org. Laboratorium Klimatyczno-Energetyczne, Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych Uniwersytetu Warszawskiego, 6–8.12.2021 r. – członek komitetu naukowego i organizacyjnego.

Jak już uprzednio wskazano Habilitant posiada również dorobek w obszarze współpracy naukowej, w tym międzynarodowej. Wskazać tu należy na takie aktywności jak:

- Wykonawstwo projektu krajowego w ramach badań finansowanych przez NCBiR, Program Strategiczny – Zaawansowane Technologie Pozyskiwania Energii, Zadanie nr 4 – „Opracowanie zintegrowanych technologii wytwarzania paliw i energii z biomasy, odpadów rolniczych i leśnych”. Projekt dofinansowany przez NCBiR zgodnie z umową nr SP/E/4/65786/10 z dnia 28.05.2010, a realizowany w latach 2010–2015 przez konsorcjum Maszyn Przepływowych i Energa S.A. W ramach tego projektu Habilitant prowadził badania i analizę funkcjonowania biorafinerii w świetle krajowych i unijnych uregulowań prawnych.
- Wykonawstwo i kierownictwo etapu zadania 1 na UWM w projekcie międzynarodowym finansowanym z programu Horyzont 2020, „Bio-based innovation for sustainable goods and services – Supporting the development of a European Bioeconomy, STAR – ProBio” (Sustainability Transition Assessment and Research of Bio-based Products) zgodnie z umową No. 727740, a realizowany w latach 2017–2020 przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie (konsorcjant). W ramach tego projektu Habilitant przeprowadził badania i analizę unijnych rozwiązań prawnych w zakresie procesu standaryzacji produktów biobazowych,
- Wykonawstwo w projekcie międzynarodowym finansowanym z programu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, „Unlocking the Potential of Bio4based Value Chains in the Baltic Sea Region” (BalticBiomass4ValueBB4V), zgodnie z umową No. 5047/INTERREG BSR/2019/2, a realizowany w latach 2019–2021 przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie (konsorcjant).

Habilitant jest również członkiem międzynarodowych i krajowych stowarzyszeń i organizacji naukowych gdzie pełni następujące funkcje:

- Członek Stowarzyszenia Prawa Konkurencji (<http://www.spk.com.pl/>), od 1.02.2015 r.
- Kierownik Laboratorium Klimatyczno-Energetycznego Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych (CARS) na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu

Warszawskiego (<https://cars.wz.uw.edu.pl/pl/laboratoria/laboratorium-klimatyczno-energetyczne-cars.html>), od 1.10.2020 r.

- Członek rady doradczej (External Advisory Board) w National BIOECONOMY Network Poland – NBN PL. Sieć jest elementem sieci krajowych realizowanych w ramach Projektu H2020: BRANCHES – Boosting Rural Bioeconomy Networks following multi-actor approaches (No. 101000375), od 25.11.2021 r. (<https://nbnpl.uwm.edu.pl/pl>).

Habilitant odbył również staże w instytucjach naukowych w tym:

- Staż dydaktyczno-naukowy (od 1.11.2014 r. do 21.11.2014 r.) na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Walencji (Hiszpania), gdzie prowadził badania dotyczące systemu wsparcia odnawialnych źródeł energii w hiszpańskim systemie prawnym oraz uczestniczył w zajęciach z prawa gospodarczego oraz prawa międzynarodowego publicznego,
- Staż dydaktyczno-naukowy (od 2.01.2015 do 22.01.2015 r.) w Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych (CARS) na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, w trakcie stażu przeprowadził badania dotyczące konkurencji na rynku gazu ziemnego Unii Europejskiej oraz uczestniczył (w ramach wymiany doświadczeń dydaktycznych) w zajęciach z publicznego prawa konkurencji oraz prawa gospodarczego publicznego.
- Staż naukowy jako *visiting fellow* we Florenckiej Szkole Regulacji/Robert Schuman Centre for Advanced Studies przy Europejskim Centrum Uniwersyteckim we Florencji (od 8.04.2019 r. do 7.07.2019 r.). Podczas stażu przeprowadził badania dotyczące prawnych środków ochrony inwestycji energetycznych, infrastruktury krytycznej oraz kodeksów sieci. Ponadto podczas stażu uczestniczyłem w licznych warsztatach i panelach dyskusyjnych poświęconych sektorowi energetycznemu organizowanych przez jednostkę, w tym:
 - Regulation and Integration of Renewable Energy (od 13.05.2019 r. do 16.05.2019 r.),
 - FSR Policy Workshop: Sector Coupling 2.0: Power to Gas in the EU Decarbonisation Strategy (17.05.2019 r.);
 - Summer School on the Regulation of Energy Utilities (od 24.06.2019 do 28.06.2019 r.).

Podsumowując stwierdzić należy, że dorobek dydaktyczny, naukowy, organizacyjny oraz popularyzatorski Habilitanta można uznać za doniosły. Przy tym jest on niezwykle spójny tj. skupia się wokół problemów prawa energetycznego rozumianego jako jeden ze środków realizowania polityki energetycznej jak również zagadnienia ściśle związanego z ochroną konkurencji i konsumentów. Świadczy to o wysokim wyspecjalizowaniu Habilitanta w dziedzinie nauki, którą się zajmuje.

Wniosek

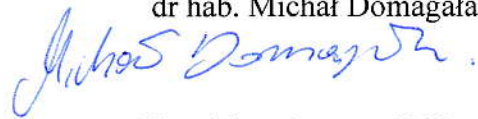
Na podstawie przedstawionego dorobku naukowego, stwierdzam, że Pan Doktor Michał Krzykowski po uzyskaniu stopnia doktora wykazał się osiągnięciami naukowymi, które bez

wątpienia stanowią znaczny wkład w rozwój nauki prawa publicznego, a także wykazał się wyróżniającą aktywnością naukową, którą uznać należy jako istotną.

Habilitant spełnił tym samym wszystkie wymagane przesłanki wskazane w art. 219 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.) konieczne do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego.

W związku z powyższym rekomenduję dopuszczenie Pana doktora Michał Krzykowskiego do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego oraz wnioskuję o podjęcie przez Komisję Habilitacyjną uchwały zawierającej pozytywną opinię w sprawie nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego.

dr hab. Michał Domagała

Lublin, dnia 16 marca 2023 r.